

Győri Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság

Bhar.III.55/2025/7. szám

A Győri Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Győrött, a 2025. szeptember 10. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t :

A rongálás vétsége miatt Terhelt1 vádlott és társai ellen indult büntető ügyben a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2025. február 12. napján meghozott 3.Bf.245/2023/16. számú ítéletét Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak vonatkozásában **helybenhagyja** azzal, hogy Terhelt2 II.r. vádlott tartózkodási helye: cím26, személyi igazolványának száma: szám1, Terhelt8 VIII.r. vádlott személyi igazolványának száma: szám2.

I n d o k o l á s

[1] A Soproni Járásbíróság a 2023. október 2. napján kihirdetett B.89/2023/24. számú ítéletében Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak bűnösségét megállapította 1 rongálás vétségében [Btk. 371.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a/ pont]. Ezért őket megrovásban részesítette. Rendelkezett a bűnjelekről, a polgári jogi igényről, továbbá az államnak fizetendő illetékről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Terhelt11 XI.r. vádlottat az ellene 1 rb, bűnsegédként elkövetett rongálás vétsége [Btk. 371.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a/ pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[3] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint kizárólag jogkérdésben kellett dönten az ügyben, nevezetesen arról, hogy a vádlottak cselekménye veszélyes-e a társadalomra, illetve abban kellett állást foglalni, hogy mennyi a vádlottak által okozott kár összege, és az kiterjed-e a munkadíjára is, amely a háló visszaszerelésével keletkezett, illetve, hogy a kár összegének megállapításához szükséges-e a háló tényleges visszarögzítése a cölöpházra.

[4] A vádlottak által választott tiltakozási forma tekintetében több eseti döntés is bizonyítja, hogy hasonló, a magántulajdon rongálásával járó cselekvési módot választanak civilszervezetek vagy magánszemélyek az egyet nem értésük kifejezése céljából, amelyet rendszerint polgári engedetlenségi megnyilvánulásként tüntetnek fel.

[5] A véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog egymáshoz való viszonyával foglalkozik többek között a 1/2019., valamint a 17/2020. VII. 17., valamint a 3089/2019 IV. 26. AB határozat és az ezek alapján született Kúriai döntések, úgy, mint például az 1408/2018/10., 347/2020/11., illetve a 4/2022. számú Jogegységi határozat.

[6] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

[7] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[8] A rongálás törvényi tényállása a tulajdont védi. Az alapjogok az államokat egyfelől tartózkodásra, másfelől az adott alapjog gyakorlása feltételeinek biztosítására kötelezi. Pozitív kötelezettségként tehát a tulajdon védelmét az államnak biztosítani kell. E védelmi kötelezettség részeként szankcionálja a vagyon ellen irányuló bűncselekményeket, így a rongálást is.

[9] A tulajdonhoz fűződő jog és a véleménynyilvánítás szabadsága jogának ütközésekor a bíróságnak azt kell vizsgálni, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozásának szükségessége tekintetében indokoltnak tekinthető-e a cselekvő véleményének tetteges magatartás által történő kifejezésre juttatása. E körben a fent említett döntések egyértelműen kimondták, hogy a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja, csak kivételes esetben lehet alkotmányosan igazolt.

[10] Ezen döntések alapján a bíróság álláspontja szerint egyértelmű, miszerint az Alaptörvényből nem következik, hogy ne lehetne korlátozni a véleménynyilvánítás szabadságát olyan esetekben, amikor a tetteges véleménynyilvánítás útján valamely dolog megrongálódik. A vélemény szabadságra nem lehet hivatkozni akkor, ha a tulajdon sérül és ez nem eredményezheti a büntetőjogi felelősség alóli mentesülést, figyelemmel arra, hogy a vádlottaknak lehetősége lett volna a tiltakozásuk más eszközzel való kifejezésére anélkül, hogy az tulajdonjogot sértett volna.

[11] A cselekmény társadalomra veszélyességénél mindig vizsgálandó az is, hogy a véleményközlésre szolgáló cselekmény nem korlátozza-e oly mértékben másnak a tulajdonhoz való jogát, amely a tulajdon öncélú, a vélemény közlésének kereteit túllépő, visszafordíthatatlan, vagy csak költségráfordítással visszafordítható károsodását eredményezi. Idegen vagyontárgy megrongálásával kárt okozni szükségképpen mások jogát sértő, ezért a Btk. 4.§ (2) bekezdése szerint társadalomra veszélyes tevékenység, ilyenként tilalmazott magatartás a véleménynyilvánítás szabadsága gyakorlásának módjára vonatkozó törvényi korlát.

[12] A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vádlottak a cselekményükkel a véleménynyilvánítás szabadságával visszaélve magántulajdont rongáltak, ezáltal bűncselekményt követtek el.

[13] Az általuk okozott rongálási kár meghatározásánál a bíróság a Btk. 459.§ 16. pontjában írt fogalomból indult ki. A kár a rongálásnál az eredeti állapot helyreállítására fordított összeg, illetve az a költség, ami az eredeti állapot helyreállításával kapcsolatban merül fel. Jelen esetben egy védőhálót rongáltak meg a vádlottak, amelyet oda valamikor felhelyeztek, illetve a rongálást követően helyre kellett állítani, mellyel kapcsolatosan helyreállítás esetén költség merül fel. Következésképpen a teljes kártérítési elvből adódóan a rongálási kár nem csupán az eltávolított háló értéke, hanem az annak visszahelyezésével felmerülő költség is. Töretlen a bírósági gyakorlat atekintetben, hogy nem szükséges az okozott állagsérelem tényleges kijavítása ahhoz, hogy a bíróság a kártérítési összeget megállapítsa. A dolog kijavításával, helyreállításával felmerülő költség akkor is kárként jön számításba, amikor esetlegesen a dolog javítására nem került sor. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság irrelevánsnak tekintette azt a védelmi hivatkozást, hogy a cölöpházra a lebontott madárvédő hálót valóban visszahelyezték volna. Egyebekben ezt a ténytet a vádirat nem is tartalmazta.

[14] Ezért a járásbíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az I. - X. r., és XII.r. vádlottak a cselekményükkel a rongálás vétségét elkövették, mint a Btk. 13.§ (3) bekezdés szerinti társtettesek. Cselekményük azonban az elbíráláskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy velük szemben a legenyhébb büntetés kiszabása is szükségtelen, hiszen a cölöpházak nem sokkal a cselekmény után végérvényesen elbontásra kerültek, a kár alacsony összegű volt, valamint a bűncselekmény elkövetése óta igen hosszú idő eltelt, ezért a bíróság

amellett, hogy a vádlottakat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli, a Btk. 371.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a/ pontja szerint minősülő rongálás vétségében, őket a Btk. 63.§ (1) bekezdés a/ pontja alapján csupán megrovásban részesítette. A védelem bizonyítási indítványát elutasította, mert álláspontja szerint a kárösszeg megállapításánál irreleváns az a körülmény, hogy az eredeti állapot helyreállítása megtörtént-e.

[15] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint Terhelt11 XI.r. vádlott nem követett el bűncselekményt akkor, amikor dokumentumfilmesként jelen volt a tiltakozó akció színhelyén és arról videófelvételt készített. A vádlottak vallomásából egyértelműen megállapítható, hogy ők igazságuk teljes tudatában cselekedtek. Az, hogy a tetteket egy dokumentumfilmes rögzítette, bennük semmilyen szándékerősítő hatást nem váltott ki. ezért őt a bíróság az ellene emelt vád alól a Be. 566.§ (1) bekezdés a/ pontja alapján felmentette.

[16] Az elsőfokú ítélet ellen az az első fokon eljáró ügyész Terhelt11 XI.r. vádlott terhére, bűnösségének megállapítása és intézkedés kiszabása érdekében, míg Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlott és védőjük felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

[17] A Győri Törvényszék a 2025. február 12. napján kelt, 3.Bf.245/2023/16. számú ítéletével a Soproni Járásbíróság ítéletét megváltoztatta és az I-X. és XII.r. vádlottat az 1 rb társtettesként elkövetett rongálás vétsége [Btk. 371.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés a/ pont] vádjá alól felmentette. Az Építési és Közlekedési Minisztérium magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Rendelkezett az elsőfokú eljárásban felmerült 183.180 forint, illetve a másodfokú eljárásban felmerült 97.012 forint büntügyi költség állam általi viseléséről.

[18] Az elsőfokú ítélet felmentő rendelkezését Terhelt11 XI.r. vádlott tekintetében helybenhagyta.

[19] Rögzítette a törvényszék, hogy az elsőfokú bíróság eljárása törvényes volt, tovább az általa megállapított tényállás részleges megalapozatlanságban – felderítetlenség és ebből fakadó téves ténybeli következtetés - szenved, ezért bizonyítás felvételét rendelte el.

[20] A *tényállást* – a személyi körülmények mellett – a vádlottak egybehangzó vallomását elfogadva a [43] bekezdésben *kiegészítette azzal, hogy a háló levágásának célja azt volt, hogy a védett madárnak számító fecskék az építményen már meglévő fészkeikbe visszaköltözhessenek.* Ezen kívül a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolása [44] pontjának utolsó sorában „az aktivisták rongálási cselekménye” részt az aktivisták *más* cselekményét kifejezésre cserélte. A [48] bekezdést azzal egészítette ki – az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok, nevezetesen tanú7 tanúvallomása és fényképfelvételei alapján -, hogy 2021. június 23-án madárvédő háló már nem volt a helyszínen.

[21] A [49] pont után a törvényszék a tényállásban rögzítette a másodfokon beszerzett és a tárgyaláson ismertetett okiratok alapján a következőket: A Fertő-tavi terület fejlesztése tárgyában kiadott közigazgatási engedélyek egy része utóbb jogi szempontból nem bizonyult helytállónak.

[22] A környezetvédelmi ügyben született közigazgatási határozat felülvizsgálata tárgyában a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal alperes ellen indult perben a Győri Törvényszék 2023. szeptember 29-én kelt 103.K.700.719/2023. számú *ítéletében* az alperes GY/40/01729-10/2023. számú határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárás

lefolytatására kötelezte. Az eljárás konkrét tárgyát a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai térségben megvalósítandó beruházásokra kiadott környezetvédelmi engedélyek és azok módosítása képezte. A bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a vízügyi és vízvédelmi szakkérdésben a vízügyi szakhatóság állásfoglalásának beszerzése mellőzhető. Az indokolás arra is kitért, hogy az alperes – az alkalmazandó jogszabályok ellenére – megállapításait feltételezésekre alapította.

[23] Egy másik ügyben, ugyanezen területre és beruházásra vonatkozólag, környezetvédelmi engedély módosításával kapcsolatos jogvita tárgyában, a Kúria 2024. június 6-án kelt *Kfv.I.37.004/2024/6. számú ítéletében* a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal alperes GY/40/01956-18/2021. számú határozatát megsemmisítette. A döntés elvi tartalma szerint az alperes a módosító határozata során nem vizsgálta, hogy az Engedélyhatározat módosítása miként érinti az abban meghatározott védelmi szintet, fennállnak-e olyan indokok, amelyek kellően alátámasztják az elért védelmi szint módosítását, mely vizsgálat hiányában megalapozatlanul vitte alacsonyabbra az Engedélyhatározatban már meghatározott védelmi szintet. A kúriai ítélet indokolása tartalmazza, hogy „A környezethez való jog védelmének eszközei között a megelőzésnek elsőbbsége van, hiszen a visszafordíthatatlan károk utólagos szankcionálása nem tudja helyreállítani az eredeti állapotot. A környezethez való jog érvényesítése alkotmányosan megköveteli azt, hogy az állam – amíg a jogi védelem egyáltalán szükséges – az elért védelmi szinttől csakis olyan feltételekkel léphessen vissza, amikor alanyi alapjogok korlátozásának is helye lenne.” A Kúria rámutat arra is, hogy az Alkotmánybíróság nevesített határozataiban kinyilvánított, a környezet- és természetvédelmi védelmi szintről való visszalépés tilalmát a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 16/2015. (VI.5.) AB határozatában megerősítette, ezáltal a korábbi években meghozott döntések elvei felhasználhatóak. A 16/2015. (VI.5.) AB határozat az állami földvagyon kapcsán, ezt követően a 28/2017. (X.25.) AB határozat a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 földrészletek értékesítése és hasznosítása kapcsán értelmezte az Alaptörvény rendelkezését. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény P) cikke kapcsán a döntéseiben levezette a nemzet közös örökségébe tartozó természeti és kulturális erőforrások vonatkozásában az „állam és mindenki” részéről elvárt magatartásokat, amelyek a védelem, a fenntartás és a jövő nemzedékek számára történő megőrzés. A természeti erőforrásokhoz való hozzáférés vonatkozásában pedig a jövő generációk méltányos érdekeit kell szem előtt tartania a jelen nemzedékeknek {28/2017. (X.25.) AB határozat [33] bekezdés}. A kötelezettségek azonban nemcsak az államot terhelik, hanem „mindenkit”, azaz a civil társadalom egészét és az egyes állampolgárokat is {16/2015. (VI.5.) AB határozat [92] bekezdés}.

[24] A törvényszék fentieknek megfelelően kiegészített tényállás alapján vizsgálta felül az ítéletet és arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság okszerűtlenül következtetett Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak bűnösségére a terhére rótt bűncselekmény vonatkozásában.

[25] A vádlottak cselekvőségének elemzése kapcsán a törvényszék *az ítélete jogi indokolásában* rámutatott, hogy a rongálási kár tekintetében a másodfokú eljárásban kiegészített igazságügyi építésügyi műszaki szakértői vélemény megerősítette a nyomozás során készült eredeti szakvélemény helyességét, mert a szakértő a pontosításokkal egyértelművé tette az összehasonlító adatokat. A kárra vonatkozó értékek tisztázása azért is volt fontos, mert a hálók tulajdonosa az eljárás kezdeti szakában nyilvánvalóan túlzó paramétereket adott meg. A Zrt1. 2021. június 15. napján tett feljelentésében 1.000.000

forintban jelölte meg a neki okozott kár összegét, majd az általa 2022. február 3-án benyújtott számlán csak 571.030 forint szerepel 8 tekercs hálóval számolva. Már ekkor megállapításra került, hogy ebből egy tekercs, 71.379 forint értékű háló is elegendő a pótláshoz. A szakvélemény által a kárösszeg tovább csökkent, azonban még így is vétségi övezetbe esik.

[26] A vád tárgyát képező cselekmény tényállásszerűségének vizsgálata körében a másodfokú bíróság a társadalomra veszélyességet vizsgálta elsődlegesen a Btk. 4.§ (1) bekezdésben körülírt kritériumok értelmezésével a Btk. Kommentár, a Kúria eseti döntései tükrében. Ezek alapján megállapította, hogy a formális jogellenesség – Btk. törvényi tényállásba ütközőség mellett – a materiális jogellenesség is követelmény, mely attól függ, hogy milyen következményeket idézett, illetőleg idézhet elő. Egy magatartás akkor veszélyes, ha tanúsítása révén olyan helyzet állhat elő, amely a jelenleginél hátrányosabb. A társadalomra veszélyes egy magatartás akkor, ha a társadalom szempontjából hátrányosabb az a helyzet, amelyet a szóban forgó magatartás előidézhethet.

[27] Ebben a megvilágításban értékelte a törvényszék azt a köztudomású tény, hogy egy fecsketojás ötvenezer forint természetvédelmi értékkel bír. A fecskék évente átlagosan 2 fészekalja fiókát nevelnek, egy tojó egy fészekbe átlagosan 5 tojást tojik.

[28] Az összehasonlításból látszik, hogy a háló leszedésével okozott kár (anyagköltséggel és helyreállítási munkadíjjal együtt) két fecsketojás természetvédelmi értékének felel meg, miközben egy fecskepár évente tíz fiókát nevel fel, s a vádbeli cölöpháznál - a filmfelvételekből jól láthatóan - rengeteg fecskefészek volt, s a hálótól megszabadított részen számtalan fecske repült be a régi fészkéhez, mert nem találtak a közelben más alkalmas helyet.

[29] Az is nyilvánvaló tény, hogy az adott időszakban a cölöpházak bontás alatt álltak, 2021. június 23-án már sehol nem volt háló, a házakat a földszinti faszerkezetig lebontották. Ha a helyreállítás észszerűségét nem is vizsgálhatta a bíróság, annak azért jelentőséget tulajdonított, hogy a háló legfeljebb alig két hétre került vissza a bontandó építményre.

[30] A vádlottak tehát össztársadalmi érdekből, természetvédelmi okokból, a fecskék megóvása érdekében jártak el, magatartásuk következtében nem állt elő társadalmi szempontból hátrányosabb helyzet. Cselekményük a magántulajdonban okozott, viszonylag alacsony összegű kárt jóval szélesebb kört érintő társadalmi előnnyel, a védett madarak költségi helyének biztosításával kompenzálta.

[31] Ekkor már több hivatalos eljárásban, különböző fórumokon vitatott volt a beruházás környezetre gyakorolt hatása, a kiadott engedélyek megalapozottsága. Ezek az eljárások viszonylag hosszú időt, adott esetben éveket vettek igénybe. A fecskék visszatérése, költsége pedig az év bizonyos szakához kötődik, akkor kell számukra lehetővé tenni fészük megtalálását.

[32] A vádlottak tehát az elhúzódó hivatalos eljárásoktól nem várhatták a fecskék visszatéréssel, a fészükhöz vezető út elzárásával felmerült probléma rövid időn belüli megoldását. A háló leszedésével a lehető legminimálisabb sérelmet okozták a természeti értékek mentése érdekében. *Ezen erőforrások védelme, fenntartása, megőrzése pedig olyan kötelezettségeket keletkeztet, amelyek - az Alkotmánybíróság által is deklaráltan - nemcsak az államot, hanem a civil társadalmat és az egyes állampolgárokat is terhelik. A vádlottak elsődleges szándéka a fecskék védelmére irányult. Ehhez a szándékhoz igazodóan cselekedtek.*

[33] Mindezek alapján a törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy az I-X.r. és XII.r. vádlottak cselekménye nem minősül társadalomra veszélyesnek, ezért nem valósít meg bűncselekményt. A XI.r. vádlottra vetítve ez azt jelenti, hogy mivel az alapcselekmény nem

bűncselekmény, ahhoz bűnsegély sem kapcsolódhat, elsőfokú felmentése – eltérő indokkal – helyes volt.

[34] Ezért Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottakat az ellenük emelt vád alól a Be. 566.§ (1) bekezdés a/ pontja alapján - bűncselekmény hiányában – felmentette. míg Terhelt11 XI.r. vádlott vonatkozásában és a bűnjelek tekintetében az elsőfokú ítéletet a Be. 605.§ (1) bekezdése szerint helybenhagyta.

[35] A másodfokú ítélet ellen - a XI.r. vádlottra vonatkozó felmentő rendelkezés kivételével - az *ügyész jelentett be fellebbezést* a vádlottak terhére bűnösségének a vádirati minősítés szerinti rongálás vétségében történő megállapítása és velük szemben megrovás alkalmazása végett.

[36] A Győri Fellebbviteli Főügyészség a BF.105/2025/1-I. számú *átiratában* az ügyészi fellebbezést helyes indokai alapján fenntartotta. Megállapította, hogy a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés a Be. 615.§ (2) bekezdés b/ pontja és (3) bekezdés a/ pontja alapján joghatályos. A felülbírálat a Be. 618.§ (1) bekezdésében írtakra terjed ki. A (2) bekezdés szerint a harmadfokú bíróság a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésről hivatalból dönt

[37] Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok az ítéletek hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértést nem vétettek, azonban a törvényszék a tényállást a háló levágásának célja körében téves ténybeli következtetéssel, hiányosan állapította meg, s mivel e célzat a cselekmény társadalomra veszélyességének megítélésénél döntő súllyal bír, ekként a vádlottak felmentésére vonatkozó döntés tekintetében a törvényszék ítélete megalapozatlan. A helytelen ténybeli következtetés az ügyiratok alapján kiküszöbölhető.

[38] A másodfokú bíróság az érintett vádlottak kijelentései alapján emelte a tényállásba azt, hogy a háló levágásának a célja az volt, hogy a védett madárnak számító fecskék az építményen már meglévő fészkeikbe visszaköltözzhessenek (másodfokú ítélet [43] bekezdése). A vádlottak azonban emellett célként jelölték meg a beruházás károosságára történő figyelemfelhívást is, ahogyan ez meg is történt ténylegesen az ott készített kamera- és fényképfelvételek nyilvánosságra hozatalával. Az internetről lementett, 2021. június 10. napi hírközlésben az akció céljaként jelent meg, hogy ha a leszedett háló alatt lévő fészkekben sikerülne a fecskéknek költeniük, akkor a fiókák kirepüléséig az épületet nem lehetne elbontani.

[39] A vádlottak nyilatkozatai és a közzétett híryanag, illetve képi dokumentáció alapján lehet tehát teljes körű, valamennyi elemet tartalmazó következtetést levonni a vádlottak céljáról. Ezért az ügyész indítványozta, hogy a harmadfokú bíróság a Be. 619.§ (3) bekezdés a/ pontja szerint eljárva a tényállást egészítse ki azzal, miszerint a háló levágására azért került sor, hogy a védett madárnak számító fecskék az építményen már meglévő fészkeikbe visszaköltözzhessenek, eredményes költségük esetén a bontási munkálatokat a kivitelező köteles legyen a fiókák kirepüléséig leállítani, s hogy a vádlottak a nyilvánosság figyelmét ezzel is felhívják a beruházás elleni tiltakozásukra.

[40] Indítványozza továbbá a tényállásnak az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján, a Be. 619.§ (3) bekezdés a/ pontja szerinti kiegészítését azokkal a lényeges tényekkel is, hogy a madárháló felhelyezésével a védett fecskék nem költöztek vissza a bontásra ítélt cölöpházon lévő régi fészkeikbe, a sértett a munkaterületre a madarak fészkeinek pótlására műfészkeket, úgynevezett fecskehoteleket helyezett ki (sértetti képviselő e-mailben tett feljelentése, tanú1 folytatólagos tanúvallomása). Az akcióról csinált felvételek

alapján készült hírközlemény még aznap az interneten nyilvánosságra került (ügyiratok részét képező lementett híryanag).

[41] Az ügyész rámutatott, hogy a másodfokon hiányosan kiegészített tényállás vezetett a törvényszék azon téves jogi álláspontjához, mely szerint a vádlottak cselekménye a társadalomra egyáltalán nem volt veszélyes, ezért bűncselekmény nem valósult meg.

[42] A társadalomra veszélyesség, azaz az elbírálandó cselekmény jogellenes mivolta megállapításához annak alapjogi érintettsége esetén a jogalkalmazó szerv feladata az, hogy elvégezze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből következő alapjogi tesztet. E jogszabályhely rögzíti, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, *a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan*, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ehhez először is azonosítani kell az egymással kollízióban álló alapjogokat.

[43] A törvényszék a társadalomra veszélyesség megítélése során a természeti erőforrások védelmének alkotmányos kötelezettségét és közvetetten az egészséges környezethez való alkotmányos alapjogot vette figyelembe és ütköztette a tulajdonhoz való alapjoggal, ám a vádlottak céljának hiányos rögzítése miatt az elsőfokú bíróságtól eltérően elmulasztotta a vélemény-nyilvánítás szabadságához való alapjog kollíziójának vizsgálatát. Az ítéleti tényállás szerint a vádlottak nem csupán csak – a madárvédelem jegyében – levágták a hálót és távoztak, hanem operatőrrel, fotóssal, molinókkal felszerelve érkeztek, akciójukat a nyilvánosság elé tárva véleményt nyilvánítottak a beruházás káros voltáról. A vélemény-nyilvánítás körében nem egyszerűen csak molinókkal fotózkodtak a stégen, hanem a hálóra, mint idegen vagyontárgyra fejtettek ki erőszakos, fizikai ráhatást.

[44] Az egészséges környezethez való alapjog és a vélemény-nyilvánítás szabadságához való alapjog ütközik tehát a tulajdonhoz való alapjoggal, e körben azt kell vizsgálni, hogy az előbbi két jog gyakorlásának érdekében kifejtett cselekmény szükséges volt-e, avagy lett volna-e más azonos mód, amivel kevésbé korlátozták volna a kollízióban álló tulajdonjogot. A szükségesség fennállása esetén lehet mérlegelni a korlátozás arányosságát.

[45] A vélemény-nyilvánítás szabadságának határait illetően az ügyész kiemelte a bírói gyakorlatból az EBH2019.B.12. számú eseti döntést, és a 4/2022. számú Büntető jogegységi határozatot. Ezek szerint a szóban lévő alapjog gyakorlása önkényt nem igazolhat, a vélemény-nyilvánítás erőszakos magatartással nem gyakorolható, illetve annak számos más, a tulajdon sérelmével nem járó módja van.

[46] A másodfokú bíróság szerint a vádlottak cselekménye a magántulajdonban okozott kárt jóval szélesebb kört érintő társadalmi előnnyel, a védett madarak költési helyének biztosításával kompenzálta. A cölöpház azonban már bontás alatt állt, ennek rövid időn belüli megtörténte várható volt. A cselekmény idején a közigazgatási engedélyek érvényesek voltak, tehát tartós természetvédelmi megoldást a fecskék fészkelésére ez az akció nyilvánvalóan nem eredményezhetett. Nem állapítható meg, hogy kizárólag ez a cselekmény volt szükséges az állatok védelmére, tekintettel arra is, hogy a kivitelező egyébként műfészkeket kihelyezett.

[47] A vádlottak az eredményes tiltakozáshoz tudatosan követtek el a társadalmilag hasznos cél érdekében jogellenes cselekményt, vállalva ezért akár a büntetőjogi felelősséget is. Ennek végrehajtása lett a figyelemfelhívás lényege. Cselekményük jogellenes voltával tisztában voltak, amit egyébként mutat az is, hogy a rendőri intézkedés elől az akciót követően sietve eleveztek. Cselekményük csekély fokban, de veszélyes a társadalomra, mivel lehet hatékonyan tiltakozni bűncselekmény, illetve szabálysértés elkövetése nélkül is.

[48] Az ügyész tartotta a vádhatóságnak az eljárás folyamán végig következetes azon álláspontját, miszerint a bűncselekmény oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a vádlottakkal szemben büntetés kiszabása teljességgel szükségtelen.

[49] Összefoglalóan indítványozta, hogy a harmadfokú bíróság a törvényszék ítéletét a tényállás részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölését követően változtassa meg, állapítsa meg az I.-X. és XII.r. vádlottak, mint társtettesek bűnösségét kisebb kárt okozó rongálás vétségében és velük szemben alkalmazzon megrovást.

[50] A harmadfokú *nyilvános ülésen az ügyész* a fellebbezést és annak az átiratában kifejtett érveit és indítványait fenntartotta. Álláspontja szerint a tényállást ki kell egészíteni a terheltek célzatát illetően, miszerint ilyen módon akartak tiltakozni a beruházás környezetkárosító volta miatt, továbbá azzal, hogy a sértett egyébként az építkezés folyamán műfészkeket is kihelyezett a madarak fészkeinek pótlására, valamint azzal is, hogy a vádlottak akciója a felvételek alapján készített hírközlemény alapján még aznap nyilvánosságra került.

[51] Az ügyész rámutatott, hogy a másodfokú bíróság is megállapította, miszerint a Btk. szerinti törvényi tényállási elemek megvalósultak, a terheltek idegen vagyontárgyban okoztak kárt, illetve a kér összegét is a bíróság helytállón állapította meg az ügyiratok alapján. Ezzel formálisan a Btk. szerinti tényállás megvalósult.

[52] A két alapjog; a szabad vélemény-nyilvánítás és a tulajdonjog kollíziója képezte a vizsgálat tárgyát a társadalomra veszélyesség körében, mely a 4/2022. BJE és az idézett Alkotmánybírói határozatok alapján vélemény-nyilvánítás nem párosulhat erőszakos magatartással és nem eredményezheti a tulajdonjog sérelmét.

[53] A cölöpházak sorában utolsóként álló épületnél a fecskeháló levágása a természetvédelem szempontjából sem feltétlenül szükséges és kizárólagos módszer volt. Ellentmondás az ügyben, hogy a sértett is azt mondja, hogy a háló felrakása részben természetvédelmi szempontból történt, illetve a terheltek is azt állították, hogy a háló levágása történt természetvédelmi szempontból.

[54] Az ügyész hangsúlyozta, hogy kell és lehet a vélemény-nyilvánítás szabadságával élni. Nyilvánvalóan kell a természetet védeni, és ki kell állni az egészséghez való jog védelmében. Mindezt azonban úgy kell gyakorolni, hogy ne legyen jogellenes. Valójában csak a módszer az, ami miatt ez a cselekmény a társadalomra veszélyesség szintjét elérte.

[55] A vádlottak bűnösségének megállapítása mellett megrovás alkalmazást kérte.

[56] Az I.-X.r. és XII.r. *vádlottak* meghatalmazott *védője* a perbeszédében a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte és reagált az ügyészi érvelésre. Rámutatott, hogy az ügyészi átiratban látta először azt az érvelést, mely szerint a terheltek célja a vélemény-nyilvánítás volt. A vádhatóság ebből igyekszik levezetni azt a következtetést, hogy a vélemény-nyilvánítás szabadságával összevetve a tulajdonhoz való jog erősebb. Az ügyész által felsorolt tudati tények beemelése – álláspontja szerint – egyáltalán nem befolyásolja azt az elsődleges, valamennyi vádlott által hangoztatott körülményt, hogy az akciójuk célja elsődlegesen a természeti érték; a fecskék költőhelyének megóvása volt.

[57] A szükségesség és arányosság vizsgálata mindenképpen oda vezet, hogy a terheltek mindent megtettek azért, hogy csak a legszükségesebb mértékben sértsék más tulajdonát. A sértett által kihelyezett hálókat összehajtva a stégekre tették. Tulajdonképpen csak azt változtatták meg, hogy hol helyezkednek el a hálók. A rongálódás minimális mértékű volt, melyet jóval meghalad a természeti környezet védelmének társadalmi hasznossága.

[58] Az azonnali jogvédelem indokoltságát alátámasztják a másodfokú bíróság által beszerzett közigazgatási határozatok, melyek évekkal később tettek pontot az elkövetés idején indult perek végére.

[59] A védő szerint a másodfokú bíróság kimerítően megindokolta, hogy miért nem valósult meg sem a vádban írt, és az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekmény, ezért a törvényszék ítéletének helybenhagyását kérte.

[60] Terhelt2 II.r. és Terhelt8 VII. vádlottak *az utolsó szó jogán tett nyilatkozatukban* csatlakoztak a védőjük érveléséhez és kérelméhez.

[61] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy az ügyészi másodfellebbezés joghatályos. A harmadfokú eljárás lehetősége a Be. 615.§ (2) bekezdés b/ pontjára tekintettel megnyílt, mivel a másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette, vagyis az elsőfokú bírósággal ellentétes döntést hozott.

[62] A joghatályosan bejelentett fellebbezések alapján a Be. 618.§ (1) bekezdés a/ pont aa/ alpontjában meghatározott keretek között bírálta el a törvényszék másodfokú határozatát és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályokat az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bírósági eljárásban megtartották-e, valamint, hogy a másodfokú ítélet megalapozott-e.

[63] A harmadfokú felülbírálat körét a Be. 618.§-a határozza meg. Ennek megfelelően az ítéltábla vizsgálta a másodfokú bíróságnak a fellebbezéssel támadott ellentétes döntését, illetőleg az ellentétes döntéssel összefüggő rendelkezéseket. Az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. E körben az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja az 590.§ (5) bekezdés a/ –c/ pontjában meghatározottakat, vagyis azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén a 607.§ (1) bekezdése, valamint a 608.§ (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni, vagy a 609.§ (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni [Be. 618.§ (1) – (3) bekezdés].

[64] A harmadfokú felülbírálat eredményeképpen az ítéltábla az ügyészi fellebbezést nem találta megalapozottnak az alábbiak szerint.

[65] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, hogy az első- és másodfokú eljárás során a bíróságok a büntetőeljárási szabályokat megtartották, olyan abszolút hatályú perrendi hiba nem volt felfedezhető, ami az érdemi felülbírálatot megakadályozta volna.

[66] A Soproni Járási Ügyészség B.825/2021/74. számú vádirata 2023. március 29. napján érkezett a Soproni Járásbíróságra, melyben a vádhatóság a Be. 740.§ (2) bekezdés c/ pontja értelmében tárgyalás mellőzésével, büntetővégzés meghozatalával indítványozta az I-XII.r. vádlottak bűnösségének megállapítását a Btk. 371.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés a/ pontja szerinti társtettesként elkövetett rongálás vétségében, továbbá megrovás alkalmazását.

[67] A Soproni Járásbíróság az indítvány alapján 2023. április 24. napján hozta meg a Bpk.141/2023/5. számú végzését, amelyben a vádlottakkal szemben 1 rb rongálás vétsége miatt, – melyet a XI.r. vádlott bűnsegédként, míg az I-X.r. és XII.r. vádlottak társtettesként követtek el – megrovás intézkedést alkalmazott.

[68] A védő tárgyalás tartását kérte, mely alapján az elsőfokú bíróság az ügyet 2023. május 5. napján új számra iktatta és a május 10. napján kelt intézkedésével az előkészítő ülést 2023. június 19. napjára kitűzte.

[69] Az előkészítő ülésen megjelent Terhelt2 II.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r., Terhelt11 XI.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak a bűnösségüket nem ismerték be a vádirattal egyezően és nem mondtak le a tárgyaláshoz való jogukról. A védő a kárösszeg tisztázása és több tanú kihallgatása végett terjesztett elő bizonyítási indítványt.

[70] A 2023. augusztus 28. napján megtartott újabb előkészítő ülésen Terhelt1 I.r., Terhelt3 III.r. és Terhelt7 VII.r. vádlottak hasonló nyilatkozatot tettek, ezért a járásbíróság a tárgyalást 2023. október 2. napjára kitűzte. Az Építési és Közlekedési Minisztérium magánfél polgári jogi igényét 2023. szeptember 22. napján írásban előterjesztette.

[71] A tárgyaláson a járásbíróság kihallgatta a II.-XII.r. vádlottakat. Terhelt1 I.r. vádlott előzetesen írásban nyilatkozott, hogy a Be. 430.§ (1) és (4)-(7) bekezdésben írottak alapján lemond a tárgyaláson való jelenlét jogáról és kézbesítési megbízottként meghatalmazta dr. Lőrík József Balázs védőt. Távollétét az elsőfokú bíróság engedélyezte és a nyomozás során tett vallomását felolvasással a tárgyalás anyagává tette. Ismertette az ügyben keletkezett iratokat, többek között az építési műszaki szakértői véleményt, majd ügydöntő határozatot hozott.

[72] A Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészség indítványával 2023. december 12. napján érkeztek az iratok a Győri Törvényszékre. A nyilvános ülés időpontjának kitűzésére a 2024. február 12. napján kelt intézkedéssel került sor.

[73] A 2024. június 26. napján megtartott nyilvános ülésen az elhangzott perbeszédeket követően döntött úgy a másodfokú bíróság, hogy bizonyítást vesz fel és fellebbezési tárgyalást tart. A 2024. szeptember 3. napján kelt Bf.245/2023/7. számú végzésével elrendelte az igazságügyi építési műszaki szakértői vélemény kiegészítését a hálók levágásával okozott kár összegének pontosítása érdekében. A szakértő a kiegészítő véleményt 2024. október 29. napján nyújtotta be.

[74] A 2025. február 12. napján megtartott fellebbezési tárgyaláson a másodfokú bíróság ismertette az általa beszerzett szakértői véleményt, a közigazgatási perekben hozott ítéleteket, majd ügydöntő határozatot hozott.

[75] A táblabíróság álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróságok az ügy ténybeli és jogi megítéléséhez szükséges és lehetséges bizonyítékokat összegyűjtötték, majd a vádlottak ténybeli beismerésén alapuló megalapozott tényállást állapítottak meg.

[76] A másodfokú bíróság - az ítéletében írtak ellenére - nem állapított meg eltérő tényállást az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített tényállással szemben, ugyanis nem egy eltérő elkövetési magatartásra vagy további tényekre alapítottnan történt a vádlottak felmentése.

[77] A törvényszék csupán azzal korrigálta tényállást, hogy beemelte a közigazgatási perekben tett megállapításokat, a vallomások alapján pontosította a vádlottak szándékát és célját, majd a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján más jogi következtetést vont le a vádlottak cselekményének társadalomra veszélyessége tekintetében.

[78] Az első – és másodfokú bíróság egyaránt színvonalasan teljesítette az indokolási kötelezettségét. A harmadfokú bíróság nem látta okát, hogy az ügyészi átiratban felsorolt tényeket beemelje a tényállásba a Be. 619.§ (3) bekezdés a/ pontja alapján, mivel a megalapozott tényállásban a vádlottak cselekményének kettős célzatát az elsőfokú bíróság rögzítette az ítélete [7] bekezdésében, a törvényszék pedig nem mellőzte.

[79] A fecskehotelek kihelyezésére vonatkozó objektív adatot (fotó, videó) a periratok nem tartalmazzak, erre a körülményre csak egyes tanúvallomások utaltak.

[80] A tiltakozás nyilvánosságra kerülése nem része a vádbeli cselekménynek, a büntetőjogi felelősség megítélése körében nincsen jelentősége.

[81] A harmadfokú bíróság a törvényszék kiegészített ítéleti tényállást az iratok tartalma alapján csak azzal helyesbíti, hogy a másodfokú ítélet [22] – [23] bekezdésben írtakat – a közigazgatási határozatok felülvizsgálata miatt folyamatban volt perekben hozott döntések megállapításait – a társadalomra veszélyesség vizsgálata; a *szükségesség* körében kifejtett jogi indokolás részének tekinti.

[82] Az első - és másodfokú bíróság bűnösség körében hozott ellentétes döntése, illetve az ügyészi fellebbezésben kifejtett álláspont kizárólag jogértelmezési kérdésben eltérő.

[83] A törvényszék - a vádlottak terhére a vádban meghatározott cselekményhez kapcsolódóan - helyesen hívta fel, hogy a bűncselekmény Btk. 4.§ (1) bekezdés szerinti meghatározása a materiális jogellenességet, vagyis a társadalomra veszélyességet tartalmazza.

[84] A törvényi fogalmak értelmezése vonatkozásában az Alaptörvény 28.§-a rögzít az alábbi kötelezettséget a bíróságok részére: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[85] A Btk. törvényi indokolása szerinti bűncselekmény-fogalom megegyezik a hatályos Btk-beli fogalommal, amelynek elemei: a tényállásszerűség (büntetni rendeltség), a társadalomra veszélyesség, és a bűnösség (szándékosság vagy gondatlanság). A 2012. évi C. törvény [új Btk.] hatályba lépésével csak a társadalomra veszélyesség definíciója változott kisebb mértékben: elsődlegesen az egyéni jogok, másodsorban Magyarország Alaptörvény szerinti rendjének sérelme, illetve veszélyeztetése jelenik meg a felsorolásban.

[86] A bűncselekmény fogalmi elemeiből következik, hogy ha a három közül valamelyik hiányzik, a terhelt bűnössége nem állapítható meg.

[87] A fellebbviteli főügyészségi álláspont és a másodfokú bíróság határozatában kifejtett jogi vélemény között csak abban van különbség a vád tárgyává tett cselekmény társadalomra veszélyességének megítélésében, hogy a törvényszék szerint az elkövetéskor sem állapítható meg ez a kritérium, míg az ügyészség szerint a cselekmény olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy büntetés kiszabása teljesen szükségtelen a Btk. 64.§ (1) és (2) bekezdései szerint.

[88] A társadalomra veszélyesség értelmezése körében a törvényszék az ítéletében részletesen és helyesen mutatta a jogirodalmi álláspontokat és több eseti döntést is felhívott. A kifejtettekkel az ítéltábla egyetért és - figyelemmel a Btk. Kommentárjában írtakra, illetve a bírói gyakorlatra – kiegészíti a következőkkel:

[89] A társadalomra veszélyesség alapvetően objektív kategória, de szubjektív elemek is szerepet játszanak értelmezésekor. A jogalkotó meghatározza, hogy egyes elkövetési magatartások bűncselekmények-e, azonban a Btk. Általános része tartalmaz olyan jogintézményeket, amelyek a különös részi tényállás formális megvalósulása esetén is kizárják bűnösség megállapítását. Ilyen pl. a jogos védelem. Az elkövetők és egyes cselekmények társadalomra veszélyességének értékelése minden bűncselekmény esetén jogalkalmazói feladat, hiszen a büntetés kiszabásáról szóló Btk. 80.§ (1) bekezdés szerint ezt bűnösség esetén is vizsgálni kell.

[90] A jogalkotó a Btk-ban a bűncselekmény fogalmi elemeinek meghatározásával biztosította, hogy a jogalkalmazó megállapíthassa egy vád tárgyává tett cselekmény társadalomra veszélyességének hiányát, akkor is, ha formálisan a Különös részben írt valamely bűncselekmény elkövetési magatartása megvalósult. A lehetőség adott ilyen jogalkalmazói következtetés megállapítására, melyre rendszerint kivételesen kerülhet sor.

[91] A törvényszék helytállóan mutatott rá a fecskék eszmei értékére, illetve arra, hogy - a várható számú fiókákra figyelemmel - milyen mértékű kár bekövetkeztére lehetett számítani a perbeli esetben, ha a madarak a költőhelyükre nem tudnak visszatérni.

[92] A törvényszék érvelésével kapcsolatban az ítéltábla a következőkre utal:

[93] Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerint: A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

[94] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

[95] Az Alaptörvény fenti rendelkezéseit az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte, melyekre a másodfokú bíróság is hivatkozott, amikor az ítéletében felhasználta a közigazgatási ügyekben hozott bírósági döntések jogi érvelését.

[96] A 16/2015. (VI.5.) AB határozat [90] bekezdése szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, a XXI. cikk (1) bekezdése pedig (átvéve az Alkotmány 18. §-át) azt, hogy „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” Az Alkotmánybíróság a 3068/2013. (III.14.) AB határozatában megállapította, hogy „[a] z Alaptörvény szövege az egészséges

környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők” {Indokolás [46]}. Mindezek alapján a 13/2013. (VI.17.) AB határozatot {Indokolás [32]} figyelembe véve az Alkotmánybíróság felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket.

[97] A [91] bekezdés kimondja, hogy az Alaptörvény nem csupán megőrizte az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog védettségi szintjét, hanem az Alkotmányhoz képest e tárgykörben lényegesen bővebb rendelkezéseket is tartalmaz. Az Alaptörvény ezáltal az Alkotmány és az Alkotmánybíróság környezetvédelmi értékrendjét és szemléletét tovább is fejlesztette.

[98] A [92] bekezdés rámutat, hogy az Alkotmánybíróság jelen ügy tartalmi vizsgálatánál szükségesnek tartotta az Alaptörvény fent említett három rendelkezését együtt, egymással összefüggésben értelmezni. A P) cikk (1) bekezdése ugyan taxatív nem határozza meg a védendő természeti értékek körét (lásd a „különösen” kitételt), ám azt igen, hogy valójában mit jelent a környezetvédelem mint állami és állampolgári kötelezettség: 1. a védelem, 2. fenntartás; 3. jövő nemzedékek számára történő megőrzés. Az állami kötelezettség tehát önálló szabályozást nyert és hangsúlyt kapott az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében.

[99] Az Alaptörvény jelentős előrelépése a kötelezeti kör kiterjesztése. Amíg az Alkotmány alapján a környezetvédelemben csak az állami kötelezettségek voltak hangsúlyosak, addig az Alaptörvény „mindenki” – így a civil társadalom és minden egyes állampolgár – kötelezettségéről is beszél.

[100] A 28/2017. (X.25.) AB határozat [28] bekezdésében írtak szerint amíg a korábbi Alkotmány pusztán az egészséges környezethez való jogot deklarálta, addig az Alaptörvény, nevesítve, a termőföldet és a biológiai sokféleséget olyan értéknek tekinti, amely több minden más mellett a nemzet örökségét képezi, védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Ebből következően immáron közvetlenül az Alaptörvény P) cikkéből vezethető le az alkotmányozó azon akarata, hogy az emberi életet és létfeltételeit, így különösen a termőföldet és hozzá kapcsolódóan a biodiverzitást, olyan módon kell védeni, hogy az a jövő nemzedékek életesélyeit biztosítsa, és a visszalépés tilalmának általánosan elfogadott elvéből következően semmiképpen se rontsa. A visszalépés tilalmának (non derogation) mint az állam környezeti szabályozásra vonatkozó többletkötelezettségének egyaránt vonatkoznia kell a környezeti anyagi jogi, eljárásjogi és az intézményrendszerre vonatkozó szervezeti szabályozásra {3223/2017. (IX.25.) AB határozat, Indokolás [27] – [28] bekezdései}.

[101] A [29] bekezdés 5. pontja szerint az intézményvédelmi kötelezettség vizsgálata során az Alkotmánybíróság meghatározta, hogy az Alaptörvény alapján kit terhel pontosan ez a kötelezettség, és mi annak tartalma.

[102] A [30] bekezdés alapján az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerint a környezet védelme nem csupán az állam, hanem „az állam és mindenki kötelezettsége”. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése jelentős előrelépést tartalmaz a korábbi Alkotmányhoz képest a kötelezeti kör vonatkozásában: „[a]míg az Alkotmány alapján a környezetvédelemben csak az állami kötelezettségek voltak hangsúlyosak, addig az Alaptörvény »mindenki« – így a civil társadalom és minden egyes állampolgár – kötelezettségéről is beszél.” {16/2015. (VI.5.) AB határozat, Indokolás [92] bekezdés}

[103] Miközben azonban a környezet védelmének kötelezettsége egyaránt terheli a tág értelemben vett államot és a természetes és jogi személyeket, ez a kötelezettség

természetszerűleg nem lehet teljesen azonos az egyes jogalanyok vonatkozásában. Miközben a természetes és jogi személyektől a hatályos jogszabályi előírások ismeretén és betartásán túlmenően általános jelleggel és kikényszeríthető módon nem várható el, hogy magatartásukat valamely, a jogalkotó által nem konkretizált, absztrakt célhoz igazítsák, addig az állam oldaláról az is elvárható, hogy egyértelműen meghatározza mindazon jogi kötelezettségeket, melyeket mind az államnak, mind pedig a magánfeleknek be kell tartaniuk, egyebek között annak érdekében, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített értékek hatékony védelme érvényesüljön. Ezt a kötelezettséget az állam egyebek között (de nem kizárólag) az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése szerint sarkalatos törvény elfogadásával teljesíti. A környezetvédelmi tárgyú jogalkotási kötelezettséggel kapcsolatosan pedig az Alkotmánybíróság már korábban is rámutatott, hogy „mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesíti az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia” [28/1994. (V.20.) AB határozat, ABH, 1994, 134, 138.]. Az államnak továbbá arról is gondoskodnia kell, hogy a környezet védelme érdekében elfogadott konkrét magatartások megismerhetőek, egyértelműek és jogilag kikényszeríthetőek legyenek.

[104] A [31] bekezdés 6. pontja értelmében az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből ugyanakkor önálló, az állami védelemre vonatkozó tartalmi követelmények is levezethetőek. A P) cikk (1) bekezdése mintegy hipotetikus örökséggel ruházza fel a jövő nemzedékeket. A P) cikk (1) bekezdésében szereplő „nemzet közös öröksége” megfogalmazás a Biológiai Sokféleség Egyezmény szerinti „emberiség közös ügye”, illetőleg a madárvédelmi irányelvben (a Tanács 79/409/EGK irányelve) szereplő „európai népek öröksége” és az élőhelyvédelmi irányelvben (92/43/EGK irányelv) szereplő „természeti örökség” koncepció konkretizálásának tekinthető. Eszerint ugyanis a magyar állampolgárok és a magyar állam azt vállalják, hogy az állam intézményrendszere a jövő nemzedékek számára is biztosítja a P) cikk (1) bekezdésében nem taxatív módon rögzített értékek védelmét. Mindez a nemzetközi jogban létező „emberiség közös ügyéhez” képest konkretizált kötelezettségvállalásnak tekinthető.

[105] A [32] bekezdés alapján e sajátos örökségkoncepció folytán, a visszalépés tilalmából következően a P) cikkben foglalt állami kötelezettségeket kiüresítené, ha az állam védelmi kötelezettségét a jövő nemzedékek örökségének állapotára való tekintet nélkül – akár a természeti erőforrások leromlott állapotban való „átadásával” is – teljesíthetné. Az Alaptörvény P) cikkéből tehát a természeti kincsek állapotára vonatkozó, abszolút jellegű, tartalmi zsinórmérték is következik, amely objektív követelményeket támaszt az állam mindenkorai tevékenységével szemben.

[106] Az Indokolás [33] bekezdés szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése alapján a jelen generációt három fő kötelezettség terheli: a választás lehetőségének megőrzése, a minőség megőrzése és a hozzáférés lehetőségének biztosítása. A választás lehetőségének biztosítása azon a megfontoláson alapul, hogy a jövő nemzedékek életfeltételei akkor biztosíthatóak leginkább, ha az átörökölt természeti örökség képes a jövő generációk számára megadni a választás szabadságát problémáik megoldásában ahelyett, hogy a jelenkor döntései kényszerpályára állítanák a későbbi generációkat. A minőség megőrzésének követelménye szerint törekedni kell arra, hogy a természeti környezetet legalább olyan állapotban adjuk át a jövő nemzedékek számára, mint ahogy azt az elmúlt nemzedékektől kaptuk. A természeti erőforrásokhoz való hozzáférés követelménye szerint pedig a jelen nemzedékei mindaddig szabadon hozzáférhetnek a rendelkezésre álló erőforrásokhoz, amíg tiszteletben tartják a jövő generációk méltányos érdekeit.

[107] Az Alkotmánybíróság által kifejtettekből következően jelen ügyben nem az elsőfokú bíróság által írt, és a fellebbviteli főügyészség átiratában hivatkozott véleménynyilvánítás szabadságának alapjoga áll szemben a tulajdon védelmével.

[108] A harmadfokú bíróság álláspontja szerint az alaptörvényi levezetés alapján a nemzeti közös örökség védelme a nemzeti, állami „tulajdon” a fecskék védelme áll kollízióban a vádban írt – magántulajdonban lévő - madárvédelmi hálók értékével.

[109] A főügyészség átiratában alapvetően helytállóan hivatkozott a 4/2022. BJE határozatban és EBH2019.B12. számú határozatban írtakra, mely a falfirkákkal megvalósított rongálás körében rögzíti, miszerint „a véleménynyilvánítás pedig erőszakos magatartással, erőszakkal – nyilvánvalóan – nem gyakorolható.”

[110] Ezek az iránymutatások azonban a perbeli esetre nem alkalmazhatóak, mivel itt nem a véleménynyilvánítás szabadsága áll szemben a tulajdon védelmével.

[111] A főügyészség által felhívott Kúriai határozatok a rongálás és véleménynyilvánítás szabadsága relációjában tartalmaznak érvelést, rámutatva, hogy: a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat.

[112] Jelen ügyben a vádlottak alapvető szándéka nem a véleményük kifejezése volt, hanem a Magyarország által is védett természeti érték; a fecskék élőhelyének védelme, illetve a természeti értékek veszélyeztetésének elhárítása, és másodlagosan ennek fontosságára való figyelemfelhívás.

[113] A BJE-ben rögzítette a Kúria, hogy az idézett AB határozatok közös eleme, miszerint az alapjogi kollízió feloldása során elsősorban az ún. „fair balance” tesztet kell elvégezni, mely a versengő alapjogok közötti egyensúly kialakítására törekszik. A védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek.” {3/2016. (VII. 18.) AB határozat Indokolás [55] bekezdés}

[114] „Abban az esetben, amikor a jogvita során az egyik érintett alapjogának gyakorlása veszélyezteti a másik érintett alapjogának gyakorlását, akkor az „(...) érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével (kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell.” {3/2016. (VII.18.) AB határozat Indokolás [66] – [70] bekezdés}

[115] A „fair balance” teszt mellett megjelenik a szükségesség-arányosság követelménye is, hiszen az Alkotmánybíróság szerint a kollízió végső feloldása így valósulhat meg. Ennek kézzel fekvő mércéje a következő szempont: egyik alapjog sem üresedhet ki, illetve mindegyik csak az elkerülhetetlen korlátozást szenvedje el, s annál nem többet.

[116] Ennek tükrében megállapítható, hogy a „fair balance” alapjogi tesztet a törvényszék maradéktalanul elvégezte.

[117] Megállapította, hogy a vádlottak elsődleges célja - a „nemzeti örökség” részének tekintendő - fecskék élőhelyének védelme volt, míg a természet és az egészséges környezet veszélyeztetettségre való figyelemfelhívás csak másodlagos célként szerepelt. Helyesen értékelte, hogy a tulajdonhoz való alapjog korlátozásánál a szükségesség és az arányosság követelménye egyaránt érvényesült.

[118] A szükségesség körében hivatkozott a közigazgatási határozatok felülvizsgálatának; az építési engedélyek megsemmisítésének időbeli elhúzódására, mellyel szemben a fecskék költőhelyének szabaddá tétele nem tűrt halasztást.

[119] Az arányosság kritériuma is teljesült, mert a védelem alatt álló fecsketojások eszmei értéke jóval meghaladta a levágott hálók anyag- és helyreállítási költségét.

[120] Mindezek alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy jelen kivételes esetben megállapítható a vádlottak cselekményével kapcsolatban a társadalomra veszélyesség hiánya.

[121] A fent írtaknak megfelelően az ítéltábla a Győri Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2025. február 12. napján kelt ítéletét Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak vonatkozásában a Be. 623.§ I. fordulata alapján helybenhagyta.

Győr, 2025. szeptember 10.

Dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke

Dr. Vajda Edit sk.
előadó bíró

Dr. Varga Gábor sk.
bíró

Z á r a d é k:

Ez az ítélet és a Győri Törvényszék 2025. február 12. napján kelt 3.Bf.245/2023/16. számú ítélete Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., Terhelt7 VII.r., Terhelt8 VIII.r., Terhelt9 IX.r., Terhelt10 X.r. és Terhelt12 XII.r. vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett.

Győr, 2025. szeptember 10.

Dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke